

רביין Reloaded

4 בנובמבר 1995: רצח ברטרנד ספקטיבה" מנסה לבחון את מקומו של רצח רביין בעשייה האמנותית של העשור האחרון. הספר הנלווה לתערוכה עסוק בעיקר בניסיון להנגיד את האמנות והפוליטיקה

עות שסיפר רביין לברסט שבוע לפני מותו ("את רוצה שאחר כך יגידו שאני גרמתי לזה שקרוקוריל יטרוף את פרס?", עמ' 196-195 בספר). מה שפועל חוק אצל ברסט הוא ההשקפה, ההקפאה והניסיון ללכוד או להתבונן באי ידיעה המתקיימת לשבריר שנייה, שבריר חולף ונעלם.

"The Simple Art of Murder" נכתב על ידיעה של רצועות מסקינג טיפ. בתחילה הן הן דבקו על בר ציור, כהכנה לציור, ולכן יש עליהן המון נזילות, גשם, כמעט מבול צבעים (אך בעיקר נזילות ארומות), וסיימונים כמעט לא נראים בעיפרון, הוראות לצייר. אחר כך הן הוסרו מהציור, יוצרות מעין כגד, תחבושת או תכריך, וגם קליפה או עור שקולפו (מעל הגווייה?).

עבודות נוספות שאהבתי הן של דוי רון רבינא, רפי לביא, משה גרשוני, ציבי גבע, בועז ארז, מיקי קרצמן, דוד גינתון, דוד ריב, ועבודה מעולה - מפתיעה בהקישר הזה - של ערו בר-אל. ההקשר פותח קריאה חרשה, מורכבת ומעניינת של עבודתו (שלת צהוב, מחוק, באופן כמעט פלילי ומלוכלך, במיוחד או בשגגה, לא ברור) ושל ציור מופשט בכלל.

ובכל זאת אקורד צורם לסיום: התעי רוכה חשובה, הספר חשוב, הוא מסמך מר-תק, אך מה שמעכיר את העיון בו הוא הרישול הלגמרי לא מקצועי. יש בספר טעויות רבות - שגיאות כתיב ושגיאות עובדתיות פשוטות אך מקוממות. כך "המרדשה לאמנות" מכונה רוב הזמן בכי נוי המקטין "המרדשה לציור"; וכך אלי בוקובה, בוגר בית הספר קלישר, שלפני שנים רבות נקרא "בית הספר הגבוה לציור" ומאו שנה את שמו, הפך משום מה ל"סטודנט ב'מרדשה" - "המרדשה" בלבד. האמן יורם קופרמניץ הופך ל"יו"רם קופרמיץ", ויש עוד. כמעט בכל עמוד. כך למי של, בעמ' 96, רפי לביא מסביר למראיתנו למה הוא אוהב את דוד אבידן: "כי הוא הכי קרוב לפרוואק".

4 בנובמבר 1995: רצח ברטרנד ספקטיבה" אוצרות: דנה אריאלי-הורוביץ וזליה מנור. גלי ריה בצלאל תל אביב. יוצרים בעומם יתר: רצח רביין, אמנות ופוליטיקה, מאת דנה אריאלי-הורוביץ. בצלאל - האקדמיה לאמנות ועיצוב ירושלים, הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, האוניברסיטה העברית

"האקטואליה", או אם רוצים "החיים", מן הצד שכני גר. כאילו בכלל ניתן לעשות ניתוח להפרדת איברי רים ולצאת מזה בשלום. כך גם השמאל ("אסמול") - כאילו יש הסכמה ברורה אפריורית מה זה השמאל הזה - ניצב מול הישות הנקראת "הימין". תמיד הם יופיעו בה"א הידיעה, כולל הריון הבלתי נמנע - למי שייכת גוויית הנרצח המוטלת (לכרה, כמושב

האמנות הפשוטה של הרצח", כותבת באנגלית מיכל נאמן בעבודה מ-97, כותרת שנשמעת כמו שם של ספר בישול, "אמנות הבישול הסיני", למי של המתכוון ללמד אותנו בעשרה צעדים כיצד להתקין ארוחה אקוטית וטעימה לארבעה אורחים ולהיות המארח/ת המושלם/ת. ספר כזה, או כל ספר אחר הנותן מתכונים ועצות בנוסח "עשה זאת בעצ"מך" לשיפור החיים: כיצד לבנות מרפיים לילד, לקשט את השירה, לרכוש ירידים והשפעה בחברה, להתגבר על האובדן פט, להתחנן, לתחנן ולהעצים את הווה גיות ואת חיי המין בעזרת "אמנות המין הטנטרי", נגיף: או להבריל אחרים, הר-נים ב"אמנות המלחמה".

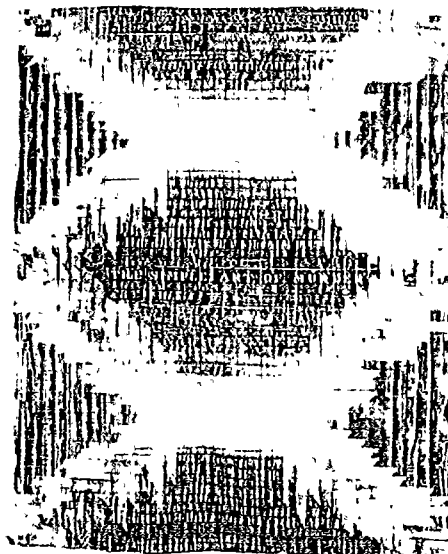
אבל "The Simple Art of Murder"

הוא גם שם מאמר שכתב הסופר ריימונד צ'נדלר, שבו הוא מנסה להראות איך לר-צוח כהלכה, באמנות, הכי ריאליסטי שאפשר. מצד אחד צ'נדלר מדבר שם, כמובו, על האמנות (או האומנות) של כתיבת ספרי בלשים, ז'אנר ספרותי נחות לכאורה; מצד שני, הוא מבקר בחריפות את רוב ספרי הבלשים המוכרים ואף באשבונו עם הספרות המודרנית בכללה. קשה לכתוב היטב סיפור בלשי, הוא מצהיר מיד בפתחה, הרבה יותר מדומי נים "ספרותיים". כך, בין היתר, הוא טו-עו, רצח צריך שיהיה לו מניע, ולא רק כדי לספק גופה.

דליה מנור, אוצרת ומרצה, ודנה אריאלי-הורוביץ, חוקרת אמנות וראש היחידה לתיאוריה והיסטוריה בבצלאל,

אצרו תערוכה במלאות עשר שנים לרצח רביין. משתתפים בה למעלה מעשרים אמנים. התערוכה מלווה בספר ובו ראינות שקיימה אריאלי-הורוביץ בין עם בשלושים אמנים ישראלים מוכרים, יורי עים ומעורים על הויקות בין עבודתם לאירוע שהיא מכנה "נקודת אל חזור, אירוע טראומטי שה-שלוכתיו קשות מנשוא". תוך כדי כך היא מבקשת לבדוק את "קשרי הגומלין בין אמנות לפוליטיקה בישראל" ו"באילו מצבים האמנות מגיבה על אי-רועים פוליטיים".

הספר, שהוא מסמך, כמו גם התערוכה, שיש בה לא מעט עבודות מצוינות, מעמידים דיכוטומיות, מנגידיים עמדות קצת צפויות: בראש ובראשונה יש העמדה של האמנות מצד אחד אל מול הפוליטיקה,

עבודה של מיכל נאמן. רצועות מסקינג טיפ יוצרות תחבושת או תכריך

האחורי של המכונת, כלומר לחפש (תמיד בנרות ובסרגלי מידה) האם יש יוצרים ימניים שעסקו ברצח, האם יש אמנים ימניים בכלל וכן הלאה. וכך הגווייה מיטלטלת, נמסרת ונורקת מיד ליד, ממג-רש למגרש: שמאל, שמאל ימין שמאל, קרימה צערי: חסרת מנות, מוטרדת ומטרידה, היא לא תגיע לעולם אל ארץ המתים.

כאן כדאי להאיר לרגע עבודה נפלאה ומבריקה המוצגת בתערוכה, עבודתה של דגנית ברסט, "איש זקן, לבוש בתליפה" איש זקן מאור, פניו לבנים כש"לג". הטקסט שאמר רופא בית החולים שקיבל את גופת רביין מורפס על דף עיתון מיום קורם, ובו קריאה לבוא להפגנה: "חזורים לכיכר להגן על הש"לום". וצריך גם לקרוא את הסיפור המצחיק ער רמי